

**Кіровоградський інститут регіонального
управління та економіки**

Кафедра економіки

ГРОШІ ТА КРЕДИТ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

***до вивчення дисципліни для студентів
1 курсу економічного факультету
спеціальності 7.050106 “Облік і аудит”***

КІРОВОГРАД 2002

Я47

Яковенко Р. В. Гроші та кредит : методичні рекомендації до вивчення дисципліни / Роман Яковенко. – Кіровоград : КІРУЕ, 2002. – 38 с. : іл.

**Затверджено
на засіданні кафедри
економіки
протокол № _____
від _____ 2002 р.**

Рецензент: Івашин В.І., к.е.н., доцент, зав. кафедрою економіки

ВСТУП

Вивчення предмету “Гроші та кредит” має особливе значення для професійного становлення майбутніх фахівців-економістів, враховуючи вплив грошового обігу на загальний стан економіки, а темпів інфляції на рівень добробуту населення та розвиток національного виробництва.

Курс “Гроші та кредит” спрямований на розширення кола інтересів студента, надання йому уяви щодо сутності, історизму виникнення грошей та розвитку грошових відносин.

Особливого значення ця навчальна дисципліна набуває саме зараз, в умовах розбудови нової української кредитної системи, та становлення банківської системи, на фоні загальносвітового переходу до системи безготівкових розрахунків.

Курс “Гроші та кредит” – теоретична база прикладних економічних дисциплін, таких як «Основи банківської справи», «Фінанси», «Банківський облік», «Фінансовий менеджмент», він тісно пов’язаний з курсами “Основи економічної теорії”, “Історія економічної науки”, “Сучасні економічні теорії”.

Об’єктивна необхідність вивчення курсу полягає в трансформації суспільної свідомості населення України внаслідок переходу до ринкової економіки. Окрему увагу при вивченні курсу приділено виховному та етичному аспектам.

Процес вивчення дисципліни здійснюється у вигляді лекційних та семінарських занять, самостійної роботи. Крім рекомендацій до здійснення вищезазначених заходів, у цих методичних порадах містяться тематика та рекомендації щодо науково-дослідної роботи студентів та поради до виконання контрольних робіт для студентів заочної форми навчання.

Методичні рекомендації розроблено у відповідності до тематичного плану та робочої програми, які, в свою чергу, розроблені у відповідності до типової робочої програми, затвердженої Міністерством освіти і науки України.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ «ГРОШІ ТА КРЕДИТ»

№ п/п	Назва теми	Кількість годин			
		Всього	ЛК	ПЗ	СР
1.	Сутність і функції грошей	12	4	4	4
2.	Грошовий оборот і обіг	12	4	4	4
3.	Грошова система	12	4	4	4
4.	Ринок грошей	6	2	2	2
5.	Кредит в ринковій економіці	18	6	6	6
6.	Кредитна система	8	2	2	4
7.	Комерційні банки, та формування їх капіталу	12	4	4	4
8.	Національний банк України, і його операції	12	4	4	4
9	Ринок цінних паперів	8	2	2	4
10	Валютні відносини й валютні системи	8	2	2	4
	ВСЬОГО	108	34	34	40

1. ЛЕКЦІЙНІ ТА СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ.

1.1. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ.

Кожен студент повинен мати власний конспект, в якому він фіксує отриману на лекціях інформацію, та за яким здійснює підготовку до семінарських занять. Конспект повинен бути повним, охайним та розбірливим.

Конспект повинен мати поля, на яких студент відмічає незрозумілі йому моменти (якщо вони є), робить відмітки для акцентування власної уваги. Найголовніші тези та визначення рекомендовано записувати іншою пастою, підкреслювати, або виділяти іншим чином. Також, рекомендовано, ключові терміни розглянутої теми, записувати в окремий зошит, створюючи, таким чином, глосарій з певної дисципліни. Він стане в нагоді при підготовці до екзамену чи заліку, контрольних робіт, тестів, при виконанні самостійної роботи, чи при проведенні наукових досліджень.

Особистий конспект студента рекомендовано використовувати для підготовки до семінарських занять одночасно із опорним конспектом та рекомендованою викладачем літературою.

При підготовці до семінарських занять рекомендовано здійснювати такі послідовні етапи:

- 1) прочитати необхідний матеріал;
- 2) ще раз прочитати і зрозуміти його;
- 3) визначити актуальність та важливість теми, що розглядається;
- 4) визначити найголовніші поняття та терміни;
- 5) прочитати та запам'ятати матеріал;
- 6) спробувати усно та письмово викласти засвоєний матеріал;
- 7) зробити висновки по засвоєній темі;
- 8) прочитати і закріпити засвоєні знання.

В результаті засвоєння певної теми чи її частини, студент повинен вільно орієнтуватись в усіх її питаннях, визначати важливість вивчення конкретної теми для сучасного стану економіки регіонів України, та для його майбутньої професійної діяльності, визначати практичне застосування розглянутих теоретичних питань.

1.2. ЗМІСТ КУРСУ ТА ПИТАННЯ ДО САМОКОНТРОЛЮ.

ТЕМА 1. Сутність і функції грошей.

1 заняття – 2 год.

Натуральне господарство і товарне виробництво.

Походження грошей. Об'єктивний характер необхідності грошей у товарному виробництві.

Предмет і завдання дисципліни “Гроші та кредит”. Методологія вивчення предмету: загальні та спеціальні методи.

Роль держави у створенні грошей.

Сутність грошей, різні наукові підходи до її визначення.

Гроші як узагальнений еквівалент, та абсолютно ліквідний актив.

Натурально-речові форми грошей, причини та механізм їх еволюції від звичайних товарів першої необхідності до благородних металів.

Ідеальні форми грошей та їх кредитна природа. Різновиди сучасних кредитних грошей. Роль держави в утвердженні кредитних зобов'язань як грошей.

Специфічний характер вартості грошей. Вартість грошей і час. Ціна грошей як капіталу.

Питання до самоконтролю:

1. Предмет і завдання дисципліни “Гроші та кредит”.
2. Походження грошей. Об'єктивний характер необхідності грошей у товарному виробництві. Роль держави у створенні грошей.
3. Гроші як узагальнений еквівалент і абсолютно ліквідний актив.
4. Натурально-речові форми грошей, причини та механізм їх еволюції від звичайних товарів першої необхідності до благородних металів.
5. Ідеальні форми грошей та їх кредитна природа. Різновиди сучасних кредитних грошей.
6. Роль держави в утвердженні кредитних зобов'язань як грошей.
7. Специфічний характер вартості грошей. Вартість грошей і час. Ціна грошей як капіталу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гроші та кредит. За ред. М.І.Каблука. – Київ, Либідь, 1992.
2. Гальчинський А.С. Теорія грошей. – К.: Основи 1996.

3. Вступ до банківської справи. К.: “Лібра”. – 1998. Колектив авторів Савлук М.І., Мороз А.М.
4. Долан Е.Д., Кембелл К.Д., Кембелл К.Д., Деньги, банковское дело и денежно-кредитная политика. – СПб.: Оркестр.1994.
5. Банковская энциклопедия. Под. ред. д. э.н. Мороза А.М., 1993.

ТЕМА 1. Сутність і функції грошей (продовж).

2 заняття – 2 год.

Поняття про функції грошей та їх еволюція. Функція міри вартості. Ідеальний характер міри вартості. Масштаб цін. Ціна вартості товару.

Функція засобу, обігу її суть, сфера використання; якісна і кількісна визначеність грошей у цій функції.

Функція засобу платежу, суть та механізм виконання цієї функції, сфера використання. Відмінність від функції засобу обігу.

Функція засобу нагромадження. Її суть, сфера, використання. Форми, види грошових нагромаджень та сфера використання.

Світові гроші, суть та сфера використання. Еволюція золота як світових грошей. Передумови використання національних та колективних валют, як світових грошей.

Специфічні функції грошей. Гроші, капітал і фінанси.

Роль грошей у ринковій економіці. Якісний і кількісний аспекти впливу грошей на економічні і соціальні процеси. Гроші як інструмент впливу на матеріальні інтереси та виробничу активність економічних суб'єктів. Гроші як інструмент регулювання економіки. Вплив зміни кількості грошей на макро- та мікроекономічні процеси. Еволюція ролі грошей у перехідній економіці України.

Питання до самоконтролю:

1. Поняття про функції грошей та їх еволюція.
2. Функція міри вартості. Ідеальний характер міри вартості. Масштаб цін. Ціна вартості товару.
3. Функція засобу обігу, її суть, сфера використання; реальність і кількісна визначеність грошей у цій функції.
4. Функція засобу платежу, суть та механізм виконання цієї функції, сфера використання. Відмінність від функції обігу.
5. Функція засобу нагромадження, її суть, сфера використання. Форми, види грошових нагромаджень та сфера використання.
6. Світові гроші, суть та сфера їх використання. Еволюція золота як світових грошей. Передумови використання національних та колективних валют як світових грошей.

7. Роль грошей у ринковій економіці. Якісний і кількісний аспекти впливу грошей на економічні і соціальні процеси. Гроші як інструмент впливу на матеріальні інтереси та виробничу активність економічних суб'єктів.
8. Гроші як інструмент регулювання економіки. Вплив зміни кількості грошей на основні макро- та мікроекономічні процеси.
9. Еволюція ролі грошей у перехідній економіці України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гроші та кредит. За ред. М.І.Савлука. – Київ: Либідь, 1992.
2. Гальчинський А.С. Теорія грошей. – К.: Основи 1996.
3. Вступ до банківської справи. К.: “Лібра”. – 1998. Колектив авторів Савлук М.І., Мороз А.М.
4. Долан Е.Д., Кембелл К.Д., Кембелл К.Д., Деньги, банковское дело и денежно-кредитная политика. – СПб.: Оркестр.1994.
5. Банковская энциклопедия. Под ред.доктора э.н. Мороза А.М., 1993.

ТЕМА 2. Грошовий оборот і обіг.

3 заняття – 2 год.

Поняття грошового обороту як процесу руху грошей. Основні суб'єкти грошового обороту. Основні ринки, що взаємопов'язані грошовим оборотом. Національний дохід і національний продукт як визначальні параметри грошового обороту.

Економічна основа та загальна схема грошового обороту.

Поняття грошового потоку та критерії класифікації цих потоків. Характеристика основних видів грошових потоків. Взаємозв'язок між окремими видами грошових потоків. Балансування потоку національного доходу (НД) і потоку Національного продукту (НП) через внутрішній та зовнішній грошові ринки.

Структура грошового обороту. Готівковий та безготівковий сектори грошового обороту. Сектор грошового обігу, фінансовий та кредитний сектори.

Переваги безготівкового грошового обороту, та вимоги, що до нього ставляться. Документи, у вигляді яких оформляється безготівковий оборот: платіжне доручення, платіжна вимога, платіжна вимога-доручення, вексель, акредитив, чек.

Питання до самоконтролю:

1. Поняття грошового обороту як процесу руху грошей.
2. Основні суб'єкти грошового обороту. Основні ринки, що взаємозв'язуються грошовим оборотом. Національний дохід і національний продукт як визначальна схема обороту.
3. Поняття грошового потоку та критерії класифікації цих потоків. Характеристика основних видів грошових потоків. Взаємозв'язок між окремими видами грошових потоків. Балансування потоку НД і потоку НП через внутрішній та зовнішній грошові ринки.
4. Структура грошового обороту. Готівковий та безготівковий сектори грошового обороту. Сектор грошового обігу, фінансовий та кредитний сектори.
5. Маса грошей, що обслуговує грошовий обіг, її склад та фактори, що визначають її зміну.
6. Базові гроші, квазігроші.
7. Грошові агрегати (M1, M2, M3, M4) і методи їх розрахунку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вступ до банківської справи. – К. : “Лібра”. 1998. Колектив авторів Савлук М.І., Мороз А.М., Коряк А.М.
2. Гальчинський А.С. Теорія грошей. – К.: Основи, 1996.
3. В.Д.Лагутін Гроші та грошовий обіг. Навчальний посібник. «Знання», Київ, 1998.

ТЕМА 2. Грошовий оборот і обіг (продовж.).

4 заняття – 2 год.

Маса грошей, що обслуговує грошовий обіг, її склад та фактори, що визначають її зміну. Базові гроші. Грошові агрегати.

Швидкість обігу грошей: поняття, фактори, що визначають швидкість обігу, вплив її на масу та сталість грошей. Порядок розрахунку швидкості обігу грошей.

Закон кількості грошей, необхідних для обігу, його суть вимоги та наслідки порушення вимог. Проблема монетизації валового внутрішнього продукту.

Закон грошового обігу Фішера, наслідки його порушення.

Прямі та опосередковані методи реалізації кредитно-грошової політики.

Механізм поповнення маси грошей в обігу. Первинна емісія центрального банку. Вторинна емісія депозитних грошей комерційних банків. Грошовий мультиплікатор.

Сучасні засоби платежу, які обслуговують грошовий обіг: банкноти, розмінна монета, депозитні гроші, векселі, чеки, їх суть та характеристика.

Питання до самоконтролю:

1. Швидкість обігу грошей; поняття, фактори, що визначають швидкість обігу, вплив її на масу та сталість грошей.
2. Методи розрахунку швидкості обігу грошей.
3. Закон кількості грошей, необхідних для обігу, його суть, вимоги та наслідки порушення вимог. Проблема монетизації ВВП.
4. Механізм поповнення маси грошей в обігу. Первинна емісія центрального банку. Вторинна емісія депозитних грошей комерційних банків.
5. Грошовий мультиплікатор.
6. Сучасні засоби платежу, які обслуговують грошовий обіг; банкноти, розмінна монета, депозити грошей, векселі, чеки, їх суть та характеристика.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вступ до банківської справи. – К. : “Лібра”. 1998. Колектив авторів Савлук М.І., Мороз А.М., Коряк А.М.
2. Гальчинський А.С. Теорія грошей. – К.: Основи 1996.
3. В.Д.Лагутін Гроші та грошовий обіг. Навчальний посібник. «Знання», - Київ, 1998.

ТЕМА 3. Грошова система.

5 заняття – 2 год.

Суть грошової системи, її призначення та місце в економічній системі країни. Елементи грошової системи.

Основні типи грошових систем, їх еволюція. Системи металевого та кредитного обігу.

Важливість кожного окремо взятого елемента грошової системи. Взаємодія грошової, кредитної та банківської систем.

Необхідність створення грошової системи України. Особливості процесу запровадження національної валюти в Україні: запровадження тимчасової валюти, паралельний обіг купоно-карбованця та радянського карбованця, процес стабілізації тимчасової валюти. Випуск постійної валют гривні.

Державне регулювання грошової сфери, як головне призначення грошової системи. Центральний банк, як орган державного регулювання

грошової сфери. Методи регулювання: методи прямого впливу і методи опосередкування впливу. Грошово-кредитна політика центрального банку – суть, типи, стратегічні цілі, проміжні та тактичні завдання. Інструменти грошово-кредитного регулювання.

Фіскально-бюджетна й грошово-кредитна політика в системі державного регулювання ринкової економіки. «Сеньйораж» і монетизація бюджетного дефіциту.

Питання до самоконтролю:

1. Суть грошової системи, її призначення та місце в економічній системі країни.
2. Елементи грошової системи.
3. Основні типи грошових систем, їх еволюція.
4. Системи металевого та паперово-кредитного обігу.
5. Необхідність створення грошової системи України особливості процесу запровадження національної валюти в Україні:
 - тимчасові валюти;
 - паралельний обіг купоно-карбованця;
 - радянського карбованця;
 - постійної валюти – гривні.

ЛІТЕРАТУРА:

1. В.Д.Лагутін. Гроші та грошовий обіг. Навчальний посібник, «Знання», Київ, 1998.
2. Гальчинський А.С. Теорія грошей. – К.:Основи, 1996.
3. Долан Е.Д., Кемпбелл К.Д., Кемпбелл Р.Д. Деньги, банковское дело і денежно-кредитная политика. – СПб.: Оркестр, 1994.
4. Л.М. Фільштейн «Грошовий обіг та кредит». Кіровоград. Центр-Україн. видавн., 1995

ТЕМА 3. Грошова система (продовж.).

6 заняття – 2 год.

Інфляція: суть, форми вияву, причини та наслідки. Відкрита та прихована інфляція. Інфляція попиту та інфляція витрат. Повзуча, галопуюча та гіперінфляція.

Вплив інфляції на виробництво, зайнятість та життєвий рівень.

Стагфляція – найнегатівніше явище економіки. Крива Філіпса.

Інфляція у системі державного регулювання грошової сфери. Особливості інфляційного процесу в Україні.

Соціально-економічні наслідки інфляції: позитивне і негативне.

Грошові реформи: поняття, цілі та види грошових реформ. Девальвація, нуліфікація, деномінація, ревальвація.

Антиінфляційна політика держави: дефляційна політика та політика доходів.

Стабілізація грошей, як основна ціль реформи. Особливості проведення грошової реформи в Україні.

Питання до самоконтролю:

1. Державне регулювання грошової сфери як головне призначення грошової системи.
2. Центральний банк – орган державного регулювання грошової сфери.
3. Методи регулювання грошової сфери:
 - а) методи прямого впливу;
 - б) методи опосередкованого впливу.
4. Грошово-кредитна політика Центрального банку – суть, типи, стратегічні цілі, проміжні та тактичні завдання. Інструменти грошово-кредитного регулювання.
5. Фіскально-бюджетна й грошово-кредитна політика в системі державного регулювання ринкової економіки. “Сеньйораж” і монетизація бюджетного дефіциту.
6. Інфляція: суть, форми вияву, причини та наслідки. Вплив інфляції на виробництво, зайнятість та життєвий рівень.
7. Інфляція в системі державного регулювання грошової сфери.
8. Особливості інфляційного процесу в Україні.
8. Грошові реформи, поняття, цілі та види грошових реформ.
9. Стабілізація грошей як основна ціль реформи. Особливості проведення грошової реформи в Україні.

ЛІТЕРАТУРА:

1. В.Д.Лагутін. Гроші та грошовий обіг. Навчальний посібник, «Знання». – Київ.: 1998.
2. Гальчинський А.С. Теорія грошей. – К.: Основи, 1996.
3. Долан Е.Д., Кемпбелл К.Д., Кемпбелл Р.Д. Деньги, банковское дело і денежно-кредитная политика. – СПб.: Оркестр, 1994.
4. Л.М. Фільштейн «Грошовий обіг та кредит». Кіровоград Центр-Україн. видавн., 1995

ТЕМА 4. Ринок грошей.**7 заняття – 2 год.**

Суть грошового ринку. Гроші, як об'єкт купівлі-продажу. Особливості вияву на грошовому ринку основних ринкових ознак: попиту, пропозиції, ціни.

Інструкційна модель грошового ринку. Канали прямого і опосередкованого фінансування. Суб'єкти грошового ринку.

Банки і небанківські фінансово-кредитні структури, як суб'єкти грошового ринку.

Складність визначення ціни грошей, позичковий відсоток.

Економічна структура грошового ринку. Ринок грошей і ринок капіталів. Ринок цінних паперів та валютний ринок, як складові грошового ринку.

Попит на гроші. Суть та фактори вияву попиту на гроші. Фактори, що визначають зміну попиту на гроші..

Пропозиція грошей. Суть та механізм формування пропозиції грошей. Фактори, що визначають зміну в пропозиції грошей.

Графічна модель грошового ринку. Рівновага на грошовому ринку та процент. Фактори, що визначають рівновагу грошового ринку.

Питання до самоконтролю:

1. Суть грошового ринку.
2. Гроші як об'єкт купівлі-продажу. Особливості вияву на грошовому ринку основних ознак: попиту, пропозиції, ціни.
4. Інституційна модель грошового ринку. Суб'єкти грошового ринку. Банки й небанківські фінансово-кредитні структури як суб'єкти грошового ринку.
5. Економічна структура грошового ринку. Ринок грошей і ринок капіталів.
6. Ринок цінних паперів та валютний ринок як складові грошового ринку.
7. Попит на гроші.. Суть та форми вияву попиту на гроші. Фактори, що визначають зміну попиту на гроші.
8. Пропозиція грошей. суть та механізм формування пропозиції грошей. Фактори, що визначають зміну пропонування грошей.
9. Графічна модель грошового ринку.
10. Рівновага на грошовому ринку та процент.
11. Фактори, що визначають рівновагу грошового ринку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вступ до банківської справи. К.: “Лібра”. 1998. Колектив авторів Савлук М.І., Мороз А.М., Коряк А.М.
2. Гальчинський А.С. Теорія грошей. – К.: Основи, 1996.
3. В.Д.Лагутін. Гроші та грошовий обіг. Навчальний посібник. «Знання», Київ, 1998.
4. Банківська енциклопедія. Під ред. д.е.н.Мороза А.М., 1993.
5. Гроші та кредит. За ред. Савлука М.І., - К, Либідь, 1992.

ТЕМА 5. Кредит у ринковій економіці.**8 заняття – 2 год.**

Необхідність кредиту. Загальні передумови формування кредитних відносин. Два методи перерозподілу коштів у процесі відтворення, відмінності між ними та сфера використання.

Економічні чинники розвитку кредиту та особливості вияву їх у різних галузях народного господарства.

Суть кредиту. Кредит, як форма руху вартості на поворотній основі. Еволюція кредиту в міру розвитку суспільного виробництва.

Кредит, як форма суспільних відносин. Позичковий капітал та кредит. Зв'язок кредиту з іншими економічними категоріями.

Економічна основа, стадія та закономірності руху кредиту. Об'єкти та суб'єкти кредитних відносин.

Принципи кредиту: терміновість, повернення, забезпеченість, платність, цільове призначення, забезпеченість.

Етапи кредитування.

Питання до самоконтролю:

1. Необхідність кредиту. Загальні передумови формування кредитних відносин.
2. Методи перерозподілу коштів у процесі відтворення, відмінності між ними та сфера використання. Економічні чинники розвитку кредиту та особливості вияву їх у різних галузях народного господарства.
3. Суть кредиту. Кредит як форма руху вартості на поворотній основі. Еволюція кредиту в міру розвитку суспільного виробництва. Кредит як форма кредитних відносин.
4. Позичковий капітал та кредит. Зв'язок кредиту з іншими економічними категоріями.
5. Економічна основа, стадії та закономірності руху кредиту.
6. Об'єкти та суб'єкти кредитних відносин.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гроші та кредит. Підручник (колектив авторів під керівництвом проф. Савлука М.І., Либідь, 1992)
2. М. Олексієнко, В.Ольшанський, Д.Лілак, Е Першиков. Кредит і кредитні правовідносини. «Козаки», Київ, 1996.
3. Общая теория денег і кредита. Под ред. Е.Ф.Жукова, М.Банки и биржи «ЮНИТИ», 1995.
4. Финансы «Денежное обращение. Кредит Под ред Л.А.Дробоздиной, М. Финансы, 1997.
5. Долан Э.Д., Кемпбелл Р.Д., Деньги, банковское дело ы денежно-кредитная политика (перевод с англ. под ред: В. Лукашевича, 1991.

ТЕМА 5. Кредит у ринковій економіці (проводж.).**9 заняття – 2 год.**

Форми та види кредиту. Критерії класифікації кредиту. Форми кредиту: товарна та грошова, виробнича та споживча, забезпечена та незабезпечена.

Види кредиту. Характеристика окремих видів кредиту: банківського, державного, комерційного, міжнародного, споживчого. Банківський кредит як переважний вид кредиту.

Економічні межі кредиту. Поняття меж кредиту: зовнішні та внутрішні, емісійні та перерозподільчі. Причини й наслідки порушення кордонів кредиту.

Кредитні відносини та інфляція.

Процент за кредит. Суть процента, види, економічні межі руху та фактори зміни ставки процента. Процент в умовах інфляції. Роль процента.

Питання до самоконтролю:

1. Форми та види кредиту.
2. Критерії класифікації кредиту.
3. Форми кредиту, переваги й недоліки кожної з форм.
4. Види кредиту. Характеристика окремих видів кредиту: банківського, державного, комерційного, міжнародного, споживчого.
5. Банківський кредит як переважний вид кредиту. Принципи банківського кредитування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гроші та кредит. Підручник (колектив авторів під керівництвом проф. Савлука М.І., Либідь, 1992)
2. М. Олексієнко, В.Ольшанський, Д.Лілак, Е Першиков. Кредит і кредитні правовідносини. «Козаки», Київ, 1996.
3. Общая теория денег і кредита. Под ред. Е.Ф.Жукова, М.Банки и биржи «ЮНИТИ», 1995.
4. Финансы «Денежное обращение. Кредит Под ред Л.А.Дробоздиной, М. Финансы, 1997.
5. Долан Э.Д., Кемпбелл Р.Д., Деньги, банковское дело и денежно-кредитная политика (перевод с англ. под ред: В. Лукашевича, 1991.

ТЕМА 5. Кредит у ринковій економіці (проводж.).**10 заняття – 2 год.**

Поняття функцій кредиту та їх класифікація. Характеристика окремих функцій кредиту. Основні напрямки вияву ролі кредиту в ринковій економіці.

Роль кредиту в регулюванні процесів безперервного суспільного відтворення. Роль державної кредитної політики.

Роль кредиту в процесі науково-технічного прогресу. Окреме значення міжнародного кредиту, його суб'єкти та принципи.

Розвиток кредитних відносин у перехідній економіці України.

Відновлення комерційного кредиту та фактори, що гальмують його розвиток. Труднощі розвитку банківського кредиту. Еволюція державного та споживчого кредиту.

Кредитні реформи та банківська система України.

Питання до самоконтролю:

1. Функції кредиту.
2. Економічні межі кредиту. Поняття меж кредиту, причини й наслідки їх порушення.
3. Процент за кредит. Суть процента, види, економічні межі руху та фактори зміни ставки процента.
4. Процент в умовах інфляції. Роль процента.
5. Поняття функції кредиту та їх класифікація.
6. Розвиток кредитних відносин у перехідній економіці України.
7. Кредитні реформи.
8. Банківська система України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гроші та кредит. Підручник (колектив авторів під керівництвом проф. Савлука М.І., Либідь, 1992)
2. М. Олексієнко, В.Ольшанський, Д.Лілак, Е Першиков. Кредит і кредитні правовідносини. «Козаки», Київ, 1996.
3. Общая теория денег і кредита. Под ред. Е.Ф.Жукова, М.Банки и биржи «ЮНИТИ», 1995.
4. Финансы «Денежное обращение. Кредит Под ред Л.А.Дробоздиной, М. Финансы, 1997.
5. Долан Э.Д., Кемпбелл Р.Д., Деньги, банковское дело и денежно-кредитная политика (перевод с англ. под кер: В. Лукашевича, 1991.

ТЕМА 6. Кредитна система.

11 заняття – 2 год.

Поняття кредитної системи, два підходи до її визначення.

Кредитна система як елемент інфраструктури грошового ринку.

Складові елементи кредитної системи та їх загальна характеристика.

Поняття банківської системи. Економічна суть банку, дискусія навколо визначення суті банку. Види банків. Необхідність поєднання банків у систему. Основи організації банківської системи (принципи побудови, цілі, механізм функціонування).

Функція банківської системи. Становлення та розвиток банківської системи України.

Центральні банки, їх походження, призначення функцій та операції. Побудова і розвиток Національного банку України.

Банки другого рівня, їх походження, види, правові основи організації. Операції комерційних банків, їх класифікація та загальна характеристика. Особливості формування комерційних банків в Україні.

Небанківські фінансово-кредитні установи, їх відмінності від банків, економічне призначення, види, функції, роль. Проблеми розвитку небанківських фінансово-кредитних установ в Україні.

Стабільність банківської системи та механізм її забезпечення.

Поняття та значення стабільності банків. Визначення економічних нормативів діяльності комерційних банків. Нагляд і контроль за діяльністю банків. Страхування банківських депозитів та кредитів. Створення банківських резервів.

Питання до самоконтролю:

1. Поняття кредитної системи, два підходи до її визначення.
2. Кредитна система як елемент інфраструктура грошового ринку.
3. Складові елементи кредитної системи та їх загальна характеристика.
4. Поняття банківської системи. Економічна суть банку, дискусії навколо визначення суті банку.
5. Банки.
6. Страховий сектор кредитної системи.
7. Небанківські спеціалізовані кредитні установи.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вступ до банківської справи. К. Лібра, 1998. Колектив авторів: Савлук М.І., Мороз А.М., Корін А.М.
2. Гроші та кредит, банки. Посібник під ред. Г.І.Кравцової, Мінськ, 1994.
3. Банковские операции, часть II под ред. проф. О.И.Лаврушкина, Москва, 1996.
4. Бугулов В.М., Бугулова Т.В. Національний банк та його операції. Конспект лекцій, Київ, 1997, «МАУП»

ТЕМА 7. Комерційні банки та формування їх капіталу.**12 заняття – 2 год.**

Комерційні банки – основна ланка кредитної системи країни.

Історія виникнення комерційних банків на Україні.

Порядок створення комерційних банків. Класифікація комерційних банків. Філії та представництва комерційних банків.

Реєстрація комерційних банків Національним банком України, та випадки відмови.

Економічні нормативи в банківській справі. Статутний фонд банку. Платоспроможність банку. Показники ліквідності банку. Максимальний розмір ризику на одного позичальника. Розмір обов'язкових резервів, що розташовуються в НБУ.

Гранично допустимі значення економічних нормативів комерційних банків, та наслідки їх перебільшення.

Питання до самоконтролю:

1. Банки другого рівня, їх походження, види, правові основи організації.

2. Операції комерційних банків, їх класифікація та загальна характеристика. Особливості формування комерційних банків в Україні.
3. Небанківські фінансово-кредитні установи, їх відмінності від банків, економічне призначення, види, функції, роль. Проблеми розвитку небанківських фінансово-кредитних установ в Україні.
4. Стійкість банківської системи та механізм її забезпечення. Поняття та значення стійкості банків.
5. Доходи, і витрати банків.
6. Прибуток банків, його використання.
7. Аналіз прибутковості банку.
8. Економічні нормативи банків та їх значення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. В.Д.Лагутін. Гроші та грошовий обіг. Навчальний посібник, «Знання», Київ, 1998.
2. Гальчинський А.С. Теорія грошей. – К. Основи, 1996.
3. Долан Е.Д., Кемпбелл К.Д., Кемпбелл Р.Д. Деньги, банковское дело і денежно-кредитная политика. – СПб: Оркестр, 1994.
4. Л.М. Фільштейн «Грошовий обіг та кредит. Кіровоград Центр-Україн. видавн., 1995.

ТЕМА 7. Комерційні банки та формування їх капіталу (продовж.).

13 заняття – 2 год.

Валовий дохід банку, його розрахунок. Формування доходів банку, їх основні джерела: відсотки по кредитах, та доходи від операцій з іноземною валютою. Банківські розрахункові операції та послуги.

Витрати банку. Постійні витрати. Замінні витрати.

Прибуток банку. Використання банківського прибутку.

Банківські ресурси. Класифікація банківських ресурсів. Функції власного капіталу комерційних банків. Акціонерний капітал, резервний фонд, нерозподілений прибуток та довгострокові незабезпечені боргові зобов'язання.

Операції по залученню коштів і депозитів. Внески до запиту. Термінові внески. Ощадні внески. Міжбанківський кредит.

Управління ресурсами комерційних банків.

Питання до самоконтролю:

1. Визначення економічних нормативів діяльності комерційних банків.
2. Нагляд і контроль за діяльністю банків.
3. Види банківського контролю.
4. Наслідки недотримання економічних нормативів.
5. Страхування банківських депозитів та кредитів.
6. Створення банківських резервів.
7. Класифікація банківських ресурсів.
8. Операції по залученню коштів.
9. Управління ресурсами комерційних банків.

ЛІТЕРАТУРА:

1. В.Д.Лагутін. Гроші та грошовий обіг. Навчальний посібник, «Знання», Київ, 1998.
2. Гальчинський А.С. Теорія грошей. – К. Основи, 1996.
3. Долан Е.Д., Кемпбелл К.Д., Кемпбелл Р.Д. Деньги, банковское дело і денежно-кредитная политика. – СПб: Оркестр, 1994.
4. Л.М. Фільштейн «Грошовий обіг та кредит. Кіровоград Центр-Україн. видавн., 1995.

ТЕМА 8. Національний банк України, і його операції.**14 заняття – 2 год.**

Історія створення НБУ. Регламентація діяльності НБУ. Структура НБУ. Визначення Правління НБУ та призначення голови Правління.

Задачі НБУ. Головна мета діяльності НБУ – забезпечення стабільності національної грошової одиниці.

Операції НБУ. Емісійні операції, дозвіл на здійснення емісії. Розміри емісії та закон грошового обігу.

Організація міжбанківських розрахунків. Сучасна модель міжбанківських розрахунків України. Розрахункова палата та розрахунково-касовий центр як структурні підрозділи НБУ.

Кредитні операції і політика рефінансування. Оперативно-технічний кредит НБУ. Взаємозв'язок емісійних і кредитних операцій Національного банку України.

Питання до самоконтролю:

1. Історія створення НБУ.
2. Основні цілі і задачі центрального банку.
3. Призначення Правління та голови Правління НБУ.

4. Функції НБУ. Операції НБУ.
5. Емісійні операції.
6. Організація міжбанківських розрахунків.
7. Розрахунковий касовий центр та розрахункова палата.
8. Сучасна модель міжбанківських розрахунків України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. В.Д.Лагутін. Гроші та грошовий обіг. Навчальний посібник, «Знання», Київ, 1998.
2. Гальчинський А.С. Теорія грошей. – К.: Основи, 1996.
3. Долан Е.Д., Кемпбелл К.Д., Кемпбелл Р.Д. Деньги, банковское дело і денежно-кредитная политика. – СПб.: Оркестр, 1994.
4. Л.М. Фільштейн «Грошовий обіг та кредит». Кіровоград Центр-Україн. видавн., 1995.

ТЕМА 8. Національний банк України, і його операції (продовж.).

15 заняття – 2 год.

Нагляд за діяльністю комерційних банків, його головна мета та методи реалізації. Ризики в діяльності комерційних банків. Внутрішні та зовнішні ризики.

Управління з банківського контролю НБУ, як підрозділ, що здійснює контроль за банківською діяльністю.

Звітність банків. Загальний нагляд. Інтенсивний нагляд. Нагляд вищого ступеню.

Касове виконання бюджету. Взаємодія НБУ та Міністерства фінансів України.

Регулювання норм обов'язкових резервів. Головні цілі політики регулювання обов'язкових резервів.

Регулювання ліквідності комерційних банків.

Питання до самоконтролю:

1. Кредитні операції і політика рефінансування.
2. Операційно-технічний кредит НБУ.
3. Кредитування комерційних банків.
4. Нагляд за діяльністю комерційних банків.
5. Ризики в банківській діяльності.
6. Касове виконання бюджету.
7. Регулювання норм обов'язкових резервів.

8. Регулювання ліквідності комерційних банків.

ЛІТЕРАТУРА:

1. В.Д.Лагутін. Гроші та грошовий обіг. Навчальний посібник, «Знання», Київ, 1998.
2. Гальчинський А.С. Теорія грошей. – К. Основи, 1996.
3. Долан Е.Д., Кемпбелл К.Д., Кемпбелл Р.Д. Деньги, банковское дело і денежно-кредитная политика. – СПб: Оркестр, 1994.
4. Л.М. Фільштейн «Грошовий обіг та кредит. Кіровоград Центр-України. Видавн., 1995.

ТЕМА 9 Ринок цінних паперів.

16 заняття - 2 год.

Сутність та значення цінних паперів. Ринок цінних паперів як складова ринку позичкових капіталів. Первинний та вторинний ринки цінних паперів. Основні учасники ринку цінних паперів.

Види цінних паперів у відповідності до чинного українського законодавства.

Акція, класифікація акцій, реквізити акцій.

Облігація. Випуск облігації. Їх класифікація.

Казначейські зобов'язання.

Ощадні сертифікати.

Вексель. Простий і переказний вексель.

Приватизаційні цінні папери.

Роль ринку цінних паперів та фондової біржі в економічній системі. Проблеми становлення та розвитку ринку цінних паперів в Україні.

Питання до самоконтролю:

1. Ринок цінних паперів. Основні учасники ринку.
2. Цінні папери. Види цінних паперів.
3. Акція. Класифікація акцій. Реквізити акцій.
4. Облігації, їх види.
5. Казначейські зобов'язання. Ощадні сертифікати.
6. Векселя. Простий і переказний векселя.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вступ до банківської справи. К.: Лібра, 1998. Колектив авторів: Савлук М.І., Мороз А.М., Корін А.М.

2. Гроші та кредит, банки. Посібник під ред. Г.І.Кравцової, Мінськ, 1994.
3. Банковские операции, часть II под ред. проф. О.И.Лаврушкина, Москва, 1996.
4. Бугулов В.М., Бугулова Т.В. Національний банк та його операції. Конспект лекцій, Київ, 1997, «МАУП»

ТЕМА 10. Валютні відносини й валютні системи.

17 заняття – 2 год.

Поняття валюти. Різні підходи до визначення сутності валюти.

Призначення й сфера використання валюти. Види валюти: національна іноземна, колективна. Суть і види валютних відносин.

Валютний курс та конвертованість валют. Суть, основи формування й види валютного курсу. Поняття, значення й механізм забезпечення конвертованості валюти.

Валютний ринок: суть та основи функціонування. Об'єкти та суб'єкти валютного ринку. Біржова та позабіржова торгівля валютою. Основні види валютних операцій. Роль банків на валютному ринку. Фактори, що впливають на кон'юнктуру валютного ринку.

Валютне регулювання: суть і необхідність. Механізм регулювання валютного курсу: девальвація, ревальвація, валютна інтервенція.

Регламентація статусу валюти та порядку здійснення операцій з нею (правила купівлі-продажу, ввозу-вивозу, використання валютного виторгу, здійснення валютних платежів, нагромадження золотовалютних запасів тощо). Платіжний баланс у механізмі валютного регулювання.

Органи валютного регулювання. Золотовалютні запаси в системі валютного регулювання.

Валютні системи: поняття, структура, призначення. Види валютних систем: національні, регіональні, світові. Розвиток валютної системи України. Європейська валютна система.

Еволюція світової валютної системи. Характеристика сучасної світової валютної системи та роль МВФ у її функціонуванні. Проблема формування валютної системи країн СНД.

Питання до самоконтролю:

1. Поняття валюти. Призначення й сфера використання валюти.
2. Види валюти: національна, іноземна, колективна. Суть і види валютних відносин.

3. Валютний курс та конвертованість валют. Суть, основи формування й види валютного курсу.
4. Поняття, значення й механізм забезпечення конвертованості валют.
5. Валютний ринок: суть та основи функціонування. Об'єкти та суб'єкти валютного ринку.
6. Біржова та позабіржова торгівля валютою. Основні види валютних операцій.
7. Роль банків на валютному ринку. Фактори, що впливають на кон'юнктуру валютного ринку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. В.Д.Лагутін Гроші та грошовий обіг, «Знання», Київ, 1998.
2. Вступ до банківської справи, Київ, «Лібра», 1998. Кол авторів: Савлук М.І., Мороз А.М., Коряк А.М.
3. Основы банковского дела. Под ред. д.э.н. Мороза А.М., К. «Либра», 1994.
4. Гроші та кредит. Підручник (кол.авторів під кер: проф Савлука М.І. К, “Либідь”, 1992.

2. САМОСТІЙНА РОБОТА.

2.1. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ.

2.1.1. Мета, вимоги до оформлення, та порядок захисту індивідуальних завдань.

Самостійна робота студентів є обов'язковою складовою навчально-виховного процесу, яка є не менш важливою ніж лекційні, семінарські, практичні, лабораторні заняття, чи виробнича практика. Але певна специфіка цього виду навчального навантаження вимагає розробки ретельних рекомендацій щодо його виконання.

Метою самостійної роботи студентів є засвоєння додаткового обсягу навчального матеріалу, вивчення якого не передбачено планом лекційних та практичних занять, розширення кругозору студентів.

Тематика самостійної роботи може торкатись не тільки виключно предметно орієнтованих питань, а й галузей використання проблемних питань, що розглядаються в межах курсу, в інших системах досліджень. Тематика самостійної роботи визначається викладачем, включається до складу робочої програми, яка затверджується на засіданні кафедри та зборах вченої ради інституту.

Протягом процесу вивчення навчальної дисципліни, студент повинен самостійно засвоїти 4-5 тем (в залежності від кількості студентів в групі та вимог викладача). Самостійна робота виконується у вигляді конспекту в окремому зошиті, який студент здає після вичитки академічних годин, і до початку екзаменаційної сесії.

На консультаціях, що проводяться викладачем, студент узгоджує тематику майбутніх робіт, літературу, яку слід використовувати при виконанні роботи, та терміни, коли буде відбуватись захист кожної з тем. Порядок та пріоритети призначення тем для кожного студента належать викладачу. Якщо студент має певну цікаву інформацію, статистичний матеріал або інші дані, які не включені до плану самостійної роботи, можливе зарахування такого виду роботи, як однієї з тем.

При підготовці конкретної теми слід уникати бездумного переписування підручників, газет, журналів, монографій, брошур тощо. По закінченню розробки конкретної теми, студент повинен вільно орієнтуватись у питаннях, що підлягали його розгляду, вміти визначати актуальність та важливість теми, робити висновки на підставі засвоєного матеріалу.

Захист кожної теми самостійної роботи рекомендовано здійснювати у вигляді фіксованого виступу на семінарському занятті, задля ознайомлення з темою інших студентів групи, а якщо для цього не вистачає часу, захист здійснюється на консультації.

Під час захисту теми до її обговорення доцільно залучати інших студентів, результатами такого обговорення може стати знаходження нової проблеми до наукових студентських досліджень.

Кожна тема самостійної роботи оцінюється за чотирьохбальною системою (“відмінно”, “добре”, “задовільно”, “незадовільно”) та фіксується в академічному журналі. Кожна оцінка, отримана за виконання самостійної роботи, має таке ж значення як і будь-яка інша оцінка.

Студенти, що не виконали самостійну роботу, або протягом вивчення навчального курсу виконали її незадовільно, до сесії не допускаються. Конспекти з самостійної роботи студентів залишаються на кафедрі.

2.1.2. Критерії оцінювання самостійної роботи студентів.

Оцінка **“відмінно”** виставляється в тому випадку, якщо студент вільно орієнтується в питаннях теми, робить аналітичний аналіз дослідженого матеріалу, своєчасно та охайно відобразив засвоєне в конспекті самостійної роботи, може відповісти на питання, які виникають при обговоренні.

Оцінка **“добре”** виставляється якщо студент своєчасно виконав роботу в повному обсязі, але при обговоренні може припускатись незначних помилок, також помиляється при відповідях на поставлені запитання.

Оцінка **“задовільно”** виставляється студенту, який знає та орієнтується у 50% питань теми, з невеликим запізненням продемонстрував записи в конспекті, та невпевнено відповідає на поставлені запитання.

Оцінку **“незадовільно”** отримує студент, який не виконав завдання, не з'явився на захист, або продемонстрував на захисті знання менше 50%.

2.2. ТЕМАТИКА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ.

Тема 1. Сутність та функції грошей

Заняття 1

1. Сутність, значення та необхідність грошей.
2. Роль грошей в процесі ціноутворення.
3. Монетаризм.
4. Сучасні концепції монетаризму.
5. Сучасний синтез теорії грошей.
6. Становлення та еволюція грошей.
7. Концепції грошей.

Заняття 2

1. Роль світових грошей в інтернаціоналізації економіки.
2. Сутність капіталу.
3. Грошовий капітал.
4. Сутність та функції фінансів, як системи грошових відносин.
5. Роль державних інституцій у здійсненні емісійного процесу.
6. Вартість грошей.
7. Грошова рента та виникнення промислового капіталу.
8. Функції фінансів та фінансова система України.
9. Фінансова політика незалежної України.

Тема 2. Грошовий оборот і обіг

Заняття 3

1. Функціональні форми грошей США.
2. Особисті заощадження та витрати на споживання.
3. Середня та гранична схильність до заощадження та споживання.
4. Роль державного сектора в кругообігу продуктів та доходів.
5. Історія українських грошей і роль золота в людській цивілізації.
6. Розвиток виробництва на основі грошового обігу.

Заняття 4

1. Грошові форми агрегату М2.
2. Грошове вимірювання ВВП.
3. Стабільною чи нестабільною є швидкість обертання грошей: кейнсіанці та монетаристи.
4. Інвестиції та зайнятість. Ефект мультиплікатора інвестицій.
5. Сучасні зміни в грошовому обігу.

Тема 3. Грошова система.**Заняття 5**

1. Структурна перебудова системи грошових відносин в країнах колишнього СРСР.
2. Становлення грошової системи України.
3. Фіскальна та грошово-кредитна політика.
4. Інтернаціональна вартість та інтернаціоналізація грошових відносин.
5. Вивіз капіталу, як провідна форма міжнародних економічних відносин.

Заняття 6

1. Дієвість монетарної політики.
2. Грошово-кредитна політика в Україні.
3. Особливості інфляційного процесу в Україні.
4. Профспілки та інфляція.
5. Реформи паралельного типу.
6. Інфляційний і дефляційний розриви.

Тема 4. Ринок грошей**Заняття 7**

1. Специфічні особливості формування попиту на гроші в умовах перехідної економіки.
2. Ефект кредитного мультиплікатора.
3. Дешеві та дорогі гроші.
4. Графік Хікса-Хансена для ринку грошей та цінних паперів.
5. Важелі державного регулювання ринку грошей.

Тема 5. Кредит в ринковій економіці**Заняття 8**

1. Страхування кредиту.
2. Вплив кредиту на перебіг макроекономічних процесів.
3. Кредитування клієнтів банку.
4. Цікаве з історії монет та банкнот.

Заняття 9

1. Роль, мета та переваги лізингу.
2. Перспективи розвитку іпотечного кредиту.
3. Кредити, що надаються під цінні папери.
4. Банки і їх основні функції.

Заняття 10

1. Міжнародний валютний фонд та Європейський банк реконструкції та розвитку.
2. Комерційний кредит.
3. Сільськогосподарські позики.
4. Взаємодія податкової та банківської систем.

Тема 6. Кредитна система

Заняття 11

1. Довгострокове кредитування підприємств і організацій на капітальні вкладення.
2. Довгострокове кредитування населення на споживчі цілі.
3. Сутність та цілі банківських інвестицій.
4. Способи захисту від кредитного ризику.
5. Забезпечення зобов'язань позичальника перед банком.

Тема 7. Комерційні банки та формування їх капіталу

Заняття 12

1. Формування банківської системи України.
2. Закон України “Про банки та банківську діяльність”.
3. Діяльність комерційних банків на фондовому ринку.

Заняття 13

1. Позичковий процент та його диференціація.
2. Проблемні позики та банківський контроль.
3. Взаємозв'язок касових та емісійних операцій банків.
4. Фінансові звіти банку та оцінка його діяльності за допомогою фінансових показників.

Тема 8. Національний банк України та його операції

Заняття 14

1. Ризик і ліквідність інвестиційних операцій комерційних банків.
2. Трастові операції комерційного банку.
3. Визначення вартості банківських послуг.
4. Порядок відкриття підприємством грошових рахунків у банку.

Заняття 15

1. Розрахункові операції комерційних банків.
2. Кредитні операції комерційних банків.
3. Валютні операції комерційних банків.

4. Гарантійні, посередницькі та консультаційні послуги комерційних банків.

Тема 9. Ринок цінних паперів

Заняття 16

1. Розрахунки з використанням векселів.
2. Закон України “Про цінні папери і фондову біржу”.
3. Концептуальні засади централізованого ринку цінних паперів.
4. Правила Української фондової біржі.
5. Ринок цінних паперів України, його структура та розвиток.
6. Розміщення цінних паперів.
7. Формування інфраструктури ринку цінних паперів.
8. Сутність та особливості позабіржового ринку цінних паперів.
9. Опціон.
10. Цінні папери, їх класифікація і роль в умовах ринкової економіки.
11. Фондова біржа та системи біржової торгівлі.
12. Моделювання біржової діяльності

Тема 10. Валютні відносини та валютні системи

Заняття 17

1. Бреттон-Вудська валютна система.
2. Ямайська валютна система.
3. Європейська валютна система.
4. Міжнародна валютна ліквідність.
5. Структура та основні механізми валютного ринку.
6. Валютні і структурні кризи в економіці.
7. Офіційні валютна резерви.
8. Ринок євровалют.
9. Валютний ризик і методи валютного страхування.
10. Основні та інституційне забезпечення валютного регулювання.
11. Механізми валютного регулювання.
12. Валютні кліринги та валютні союзи.
13. Формування валютних відносин між країнами, що входили до колишнього СРСР.

3. НАУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА СТУДЕНТІВ.

3.1. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ.

Науково-дослідна робота студентів дедалі більше набуває свого виховного та світоглядного значення, особливо на тлі загальної пасивності молоді, падіння рівня культури та обізнаності. Крім виховної функції, наукова робота студентів сприяє підвищенню мотивації навчального процесу, змінює профорієнтаційні пріоритети особистості, примушує студентів поглянути на навчання з іншого боку.

Метою наукової роботи студентів є розвиток інтелектуально-аналітичних здібностей індивіда, створення передумов для подальшої наукової діяльності особистості як одного з гарантів якісного написання та захисту дипломної роботи.

Натхнення до наукової роботи студенти можуть знаходити при виконанні самостійної роботи студентів, проходженні практики, при перегляді періодичної літератури, на лекційних заняттях та під час підготовки до семінарських та практичних занять.

Визначений орієнтовний перелік наукових досліджень не є обов'язковим, тобто студент може самостійно визначати тему наукового дослідження та узгоджувати її з науковим керівником.

Керівнику даною секцією бажано мати особисті наукові досягнення та результати в цій галузі для залучення до участі в роботі якомога більшої кількості студентів.

Допускається 2 головних типи наукових досліджень: **історико-дослідницький** та **проблемно-перспективний**. Для загальнотеоретичних питань, бажано використовувати проблемно-перспективний підхід, до більш практичних питань, можливе використання обох підходів.

Тематика дослідження може торкатись не тільки виключно предметно орієнтованих питань, а й галузей використання проблемних питань, що розглядаються в межах курсу, в інших системах досліджень.

На консультаціях, що проводяться викладачем, студент узгоджує тематику майбутнього дослідження, літературу, яку слід використовувати при виконанні роботи, та етапи виконання. Головною умовою вибору теми дослідження повинна бути її актуальність та важливість для українського регіонального сектору.

Наукову роботу проблемно-перспективного спрямування рекомендовано проводити в чотири етапи:

1. визначення існуючої актуальної проблеми;

2. літературний огляд з приводу теоретичних положень природи проблеми;
3. розробка заходів щодо ліквідації існуючої проблеми;
4. розробка механізмів впровадження в реальне життя розроблених заходів.

Історико-дослідницький напрям повинен містити в собі:

1. визначення існуючої проблеми;
2. історико-аналітичний аналіз підходів до її розв'язання;
3. авторську оцінку історичних процесів;
4. можливість їх застосування на сучасному етапі.

При підготовці конкретної теми слід уникати бездумного переписування підручників, газет, журналів, монографій, брошур тощо. По закінченню розробки конкретної теми, студент повинен вільно орієнтуватись в питаннях, що підлягали його розгляду, вміти визначати актуальність та важливість теми, робити висновки на підставі дослідження.

Розробка однієї теми окремим студентом не є обов'язковою, припускається робота проблемних гуртків на спільну тему, з якої пізніше, можуть «вийти» декілька різних тем або різних аспектів однієї проблеми. При роботі груп студентів рекомендовано використовувати методи «мозкового штурму» та «метод Делфі».

Завершальна стадія наукової роботи студентів має вигляд наукової студентської конференції, де заслуховуються та підлягають обговоренню найкращі дослідження. Доповідь до конференції оформляється у вигляді реферату на папері формату А4, з одного боку, обсягом 5-7 аркушів, не враховуючи титульну сторінку, план та список використаної літератури.

За проведену науково-дослідну роботу, студент отримує оцінку, яка впливає на атестацію та може здійснювати вплив на екзаменаційну оцінку.

Результати студентських наукових робіт можуть опубліковані в місцевій пресі, збірниках наукових праць, фахових виданнях.

3.2. ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ СТУДЕНТІВ.

1. Еволюція предмету вивчення дисципліни “Гроші та кредит”.
2. Роль світових грошей в інтернаціоналізації світової економіки.
3. Гроші як інструмент регулювання ринкової економіки.
4. Роль грошей у капіталізації економіки України.
5. Стабільність грошового обігу та економічне зростання держави.
6. Роль фінансових ринків у розвитку національної економіки.
7. Роль грошових агрегатів для аналізу стану грошового обігу.
8. Трансформація української грошової системи.
9. Специфіка регіональної інфляції України.
10. Стабільність національної валюти і загальноекономічна стабільність держави.
11. Діяльність небанківських кредитних установ на ринку грошей.
12. Ринок грошей і ринок капіталу.
13. Фактори, що сприяють створенню рівноваги на ринку грошей, рівновага на ринку грошей і розвиток інвестиційних процесів.
14. Розвиток концепції кредитної економіки.
15. Перспективи розвитку міжгосподарського кредиту.
16. Кредитна, банківська, та грошова системи України.
17. Наслідки введення “євро” для української економіки.
18. Конвертованість валюти та економічна безпека держави.
19. Роль споживчого кредиту в умовах низької платоспроможності населення.
20. Значення та важливість комерційного кредиту.
21. Державний кредит і державний борг.
22. Розвиток небанківських кредитних установ та їх роль у функціонуванні кредитної системи.
23. Еволюція економічної та соціальної ролі комерційних банків.
24. Кредит та інфляція.
25. Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України.
26. Регулювання ліквідності комерційного банку.
27. Інфляція, як важіль регулювання національного виробництва.
28. Інфляція та емісійний кредит НБУ.
29. Роль ринку цінних паперів в еволюції відносин власності.
30. Валютний курс та інфляція.
31. Глобалізація валютних відносин.
32. Ринок грошей і валютний ринок.

5. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАПИСАННЯ, ТА ТЕМАТИКА КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ.

5.1. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАПИСАННЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ.

1. Номер теми контрольної роботи повинен співпадати з останньою цифрою номеру залікової книжки. Наприклад, якщо номер залікової книжки закінчується цифрою “5”, то контрольну роботу можна писати по темам: № 5, №15, № 25, №35., і далі.

2. Контрольна робота повинна включати план, який складається із вступу, декількох питань і висновків, а також список використаної літератури.

У вступній частині слід обґрунтувати актуальність, важливість, розробленість теми. Кількість питань в плані – в залежності від теми, літератури і вміння автора складати план. Але бажано, щоб було не менше трьох питань. План може бути простим або складним (з підпитаннями).

В заключній частині необхідно зробити висновки з контрольної роботи по вибраній темі.

Слід вірно скласти список використаної літератури, і включити в нього не менше 5 джерел. В списку вказується автори (в алфавітному порядку), найменування роботи (книги, монографії, статті), рік видання, видавництво.

Якщо використана стаття, то вказати в якому журналі (збірнику) вона надрукована. Наприклад, жургал “Економіка України”, №6, 2000 р. Якщо ж приводяться в контрольній роботі цитати, цифрові дані, то потрібно вказати джерела і номер сторінки.

3. Об’єм роботи – 24 сторінки учнівського зошита.

4. Строк здачі – за місяць до початку екзаменаційної сесії.

5. Контрольна робота буде зарахована, якщо тема розкрита, робота вірно оформлена і вчасно здана в інститут (деканат заочного факультету).

В кінці роботи повинен бути підпис автора і дата написання роботи.

У контрольній роботі необхідно привести приклади, статистичний матеріал в підтвердження тієї чи іншої концепції, будь-якого теоретичного положення, використовуючи для цього дані національної

економіки зарубіжних країн і економіки України, а також дані по підприємству (фірмі), на якому працює студент.

Контрольна робота повинна бути написана чітким, розбірливим почерком (допускається робота, надрукована на машинці, або роздрукована на принтері).

4.2. ТЕМАТИКА КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ.

1. Походження грошей.
2. Кредитна система та її структура. Банківська система України.
3. Функції грошей.
4. Вимірювання грошової маси. Грошові агрегати України.
5. Центральний банк, походження і форми організації.
6. Функції центральних банків.
7. Побудова кредитної системи.
8. Грошова система, та її елементи.
9. Комерційні банки, та регулювання їх діяльності з боку НБУ.
10. Сутність інфляції та її вимірювання.
11. Типи інфляції, в залежності від її темпів.
12. Грошові реформи. Грошові реформи на Україні в 1992-1996 рр.
13. Кредит: сутність, суб'єкти, принципи і функції.
14. Форми кредиту: комерційний, лізинговий.
15. Форми кредиту: банківський, споживчий.
16. Форми кредиту: іпотечний державний.
17. Організація безготівкових розрахунків, її принципи.
18. Документи, що використовуються в безготівкових розрахунках.
19. Види грошового обороту.
20. Валюта. Види валют.
21. Структура сучасної кредитної системи.
22. Порядок створення комерційних банків.
23. Характеристика ресурсів комерційних банків.
24. Функції кредиту.
25. Особливості інфляційного процесу в Україні.
26. Інфляція і безробіття. Крива Філіпса.
27. Закон грошового обігу.
28. Грошова система.
29. Позичковий процент і позичковий відсоток.
30. Ринок грошей.

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.

1. Закон України “Про банки і банківську діяльність” /Відомості ВР України. 1991 р. №25/.
2. Закон України “Про цінні папери і фондову біржу” /Відомості ВР України, 1991р. №38/.
3. Гроші та кредит. Підручник /Колектив авторів під керівництвом проф. Савлук М.І., К.: “Либідь”, 1997 р/.
4. А.Гальчинський Теорія грошей. Навчально-методичний посібник, - - - - Київ: “Основи” 1996 р.
5. В.Д.Лагутін. Гроші та грошовий обіг. Навчальний посібник, “Знання”, - Київ, 1998 г.
6. Банківська енциклопедія. Під редакцією доктора ек.н. професора Мороза А.М., - К.: 1993 р.
7. М.Олексієно, В.Ольшанський, Д.Лилак, Е.Першиков. Кредит і кредитні правовідносини, “Козаки”, Київ: 1996 р.
8. Федоренко В.М., Федоренко А.В., Денежное обращение и кредит капиталистических стран, Київ, “Вища школа”, 1998 г.
9. Долан Э.Д. Кэмпбэлл Р.Д. Деньги, банковское дело и денежно-кредитная политика./перевод с англ під керівництвом В.Лукашевича Л. 1991 р./
10. Рид Э.Коттер Р. и др. Коммерческие банки. М.: «Прогресс», 1993 г.
11. В.М.Иванов Деньги и кредит. Курс лекций, Киев: МАУП, 1999 г.
12. Общая теория денег и кредита. Под ред. Е.Ф.Жукова/ м., «Банки и биржи», «ЮНИТИ», 1995 г.
13. Финансы. Денежное обращение. Кредит. Под ред. Л.А.Дробоздиной М.: «Финансы», 1997 г.
14. Гроші, кредит, банки. Посібник. Під ред. Г.І.Кравцової/ Мінск, “Меркаванне”, 1994 р.
15. Гроші, банківська справа та грошово-кредитна політика. Під ред. Долан Е.Д., Кемпбел К.Д./Спб “Оркестр”, 1994 р.
16. В.М.Бугулов, Т.В. Бугулова. Національний банк та його операції. Конспект лекцій. Київ. 1997 г. “МАУП”.
17. Финансово-кредитная система хозяйства Е.Г.Бровнові, И.П. Проднус. К.-1997 г.

ЗМІСТ

Вступ	3
1. Лекційні та семінарські заняття	5
2. Самостійна робота	25
3. Науково-дослідна робота студентів	31
4. Рекомендації до написання та тематика контрольних робіт для студентів заочної форми навчання	34
5. Список рекомендованої літератури	37

Укладач: Яковенко Роман Валерійович, викладач кафедри економіки.